

Тетяна Черпак,

канд. політ. наук, мол. наук. співроб.,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
Україна, Київ

ОСОБЛИВОСТІ КРИЗОВИХ КОМУНІКАЦІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Проаналізовано практику владно-політичних комунікацій у сучасній Україні, виявлено їх проблемні аспекти, які потребують свого вирішення особливо в кризових ситуаціях у державі. Акцентовано специфіку та потенціал інтернет-медіа для налагодження ефективної політичної комунікації.

Ключові слова: політична комунікація, громадськість, влада, криза, інформаційні технології.

У нашій державі, яка перебуває у стані демократичного транзиту, широке впровадження в суспільну практику новітніх технологій політичного інформування актуалізує завдання використання нових інструментів у системі політичної комунікації й підвищення на цій основі її ефективності, особливо в контексті сприяння залученню суб'єктів громадянського суспільства до процесу управління державою. Зростаюча активність у процесах державного управління громадянського суспільства постійно потребує підвищення рівня якості практик політичних комунікацій.

Завдання пошуку ефективних механізмів політичної комунікації в умовах поширення нових електронних технологій загострюється з огляду на владні ініціативи впровадження низки суспільних реформ, реалізація яких потребує розуміння й підтримки з боку громадськості, а також з урахуванням складної ситуації на східному кордоні держави, необхідності протистояння збройній та інформаційній агресії з боку Росії, загрозам сепаратистського характеру на інших територіях нашої держави.

Періоди криз різного рівня та масштабу можна назвати особливими етапами функціонування політичних інституцій, адже у цей час з'являється низка реальних загроз, що здатні призвести до можливого переформування або ж руйнації діючої системи. Відповідно, увага громадськості до інформаційного потоку під час розгортання кризи значно

зростає, основні повідомлення з боку владних інституцій та їх представників критично і детально аналізуються громадянами, політиками та фахівцями-експертами. До владних органів висуваються вимоги щодо систематичного інформування населення стосовно стану справ навколо процесу вирішення певного кризового питання. Якщо влада не здатна задовольнити інформаційні запити та потреби населення, або ж просто не здійснює такої комунікації з громадянами, то оцінка ефективності її діяльності постійно знижуватиметься, що може стати причиною формування в суспільстві власних версій подій, що відбуваються, які можуть не мати об'єктивного характеру, а отже, і судження щодо проблеми можуть бути не на користь чинної влади.

Представники центральних владних органів держави, перш ніж запуснути певну модель комунікації із суспільством у період кризи, мають чітко визначити схему дій щодо події, явища, процесу, стану, який хвилює населення країни. Окремою складністю для владних органів у кризовий для суспільства період є не тільки оцінка реального стану речей, а й структурування інформації залежно від типу кризового явища. Одна інформація має стати публічною для висвітлення офіційної позиції, пояснення ситуації, подолання панічних настроїв у суспільстві, а інша – бути закритою, з метою підтримки стабільності та відвернення загроз ще більшого розгортання такої кризової ситуації.

Слід зауважити, що окремі аспекти політичних комунікацій у нашому суспільстві досліджувалися Т. Єжижанською, В. Ковалевським, О. Кудіною, П. Олещуком та ін. Окрім того, хочемо звернути увагу на працю В. Недбая «Сучасні політичні комунікації: медійно-технологічний аспект» [8], яка є першою у вітчизняній політичній науці, що присвячена проблематиці використання сучасних новітніх технологій у процесах політичної комунікації [6].

Щодо визначення основних понять цієї статті слід зазначити, що є чимало різноманітних трактувань поняття політичної комунікації, вироблених науковцями, які займаються дослідженням питань у межах окресленої проблематики. Саме тому нема єдиної загальної дефініції цієї категорії, що характеризує її з точки зору багатоаспектності та постійного розвитку.

Н. Кудрявченко визначає політичну комунікацію як «сукупність теорій і методів, якими можуть користуватися політичні організації та органи влади з метою визначення своїх завдань і впливу на поведінку громадян. З її допомогою виявляється можливість передавання політичних знань і досвіду, а також формування «образу» влади, адже сьогодні, як і у всі

часи, правляча еліта прагне продемонструвати масам свої найбільші переваги, залежно від вимог, які пред'являлися до вождя, государя, президента в кожен історичну епоху» [цит. за: 4, с. 19]. Недоліком такого роду визначення можна назвати обмеженість суб'єктів процесу комунікації лише політичними та владними інституціями. Натомість інститути громадянського суспільства (аналітичні центри, культурні організації тощо), окремі індивіди у свою чергу також мають суттєвий вплив на практики політичних комунікацій, тим самим стаючи їх безпосередніми суб'єктами, особливо у кризові періоди, під час яких суспільні запити на інформацію та оцінки кризових ситуацій значно активізуються. З такої позиції більш точним є тлумачення політичної комунікації як «процесу передавання політичної інформації, яка циркулює від однієї частини політичної системи до іншої, між політичною та суспільною системами», запропоноване Р.-Ж. Шварценбергом [12, с. 175].

Можна навести іншу дефініцію поняття політичної комунікації, яка максимально повно відображає зміст відносин, що виникають під час такої комунікації: це процес передачі інформації та її обміну серед розсоереджених аудиторій з метою формування громадської думки і здійснення політичного впливу на оцінку, думку, поведінку людей [14]. Таке трактування відображає процес інтерактивного характеру комунікацій у сучасному суспільстві. Громадяни є не лише реципієнтами певної інформації, а й суб'єктами формування оціночних суджень щодо неї, а отже, і суб'єктами впливу на впорядкування порядку денного в державі за умов її демократичного розвитку.

Таким чином, процес політичної комунікації можна окреслити як практику обміну конкретними смислами, що належать до політичної сфери в державі, у площині «влада – суспільство» з метою формування певної громадянської позиції та здійснення впливу на поведінку людей.

Варто звернути увагу на те, що, як правило, стан стабільності в будь-якій державі має об'єктивно обмежені часові межі, виходячи із закономірностей розвитку самої країни та суспільства, тому держава приречена на періодичне переживання криз, які справляють потужний вплив на подальше розгортання політичного процесу. Визначити поняття кризи загалом можна як загострення певних суперечностей або конфліктів. При цьому внутрішньодержавна криза розуміється як посилення суперечностей всередині суспільства, що мають своїми джерелами чинники, пов'язані з конфліктами в державі.

Характерними проблемами комунікацій в умовах кризи є різке скорочення кількості параметрів, що піддаються контролю з боку владних

органів, зростання ролі інформації через відсутність чіткої та зрозумілої інтерпретації кризових подій, втрата довіри до офіційних каналів комунікації (через можливе замовчування з їх боку певних фактів), розрив інформаційних потоків, їх нездатність виконувати свої звичні функції, створення власних систем забезпечення життєдіяльності та безпеки тощо [9, с. 109]. У кризових умовах політичні лідери часто втрачають контроль (хоча б на певний час або частково) у сфері комунікацій із суспільством [17, р. 69].

На думку Н. Яковлевої, внутрішньодержавні кризи за часовим періодом їх тривалості можна поділити на довгострокові, середньострокові та короткострокові [14]. Так, наприклад, серед довгострокових криз в українському суспільстві можна виокремити кризу національної ідентичності, що підтверджується анексією Криму Росією. Цей акт, у першу чергу, засвідчив відсутність ментальних бар'єрів у кримчан щодо росіян, що і є наслідком довготривалої в Україні кризи національної ідентичності, яка, у свою чергу, є результатом відсутності державної політики в цьому контексті. Таким чином, анексія Криму стала підтвердженням вкрай слабкої (майже нульової) державної комунікаційної політики в аспекті національної ідентифікації, що була б однаково спрямованою на усіх мешканців країни, незалежно від місця проживання, мови спілкування тощо. Також до довгострокових криз можна віднести й кризу розподілу матеріальних благ. Економічна криза останніх років майже остаточно зруйнувала в Україні підстави для формування такого важливого для економічного розвитку соціального прошарку як «середній клас».

До середньострокових криз можна віднести перманентні для України парламентські та урядові кризи, а також кризу протистояння громадськості з органами державної влади. Для прикладу можна назвати Помаранчеву революцію 2004 р., розпад парламентської коаліції у 2006 р., політичне протистояння 2007 р. між законодавчою та виконавчою гілками влади, що вилилося в дострокові вибори до законодавчого органу, Революцію гідності 2013–2014 рр., урядово-парламентську кризу 2016 р. через квотний принцип формування уряду коаліційними партіями.

До короткотривалих криз можна віднести події, наслідком яких є політичний скандал, що швидко згасає. В Україні найбільш типовими прикладами такого роду криз є відставка конкретної посадової особи, кризи, пов'язані з оприлюдненням інформації, яка мала конфіденційний характер, тощо.

Для формування комунікативної стратегії державних органів під час кризи важливий ще один критерій, згідно з яким кризи варто поділити

на передбачувані (пов'язані із закономірностями розвитку політичного процесу та розгортаються, виходячи з поточної ситуації в державі) і непередбачувані (виникають стихійно і найчастіше детермінуються факторами, що не залежать від політичних інституцій або органів державної влади). До передбачуваних криз в Україні можна віднести парламентські та урядові, кризи під час виборчих кампаній щодо протистояння політичних сил, загальнонаціональні громадянські протести. До непередбачуваних належать кризи, пов'язані зі стихійними явищами, технічними аваріями, терористичними атаками, а також політичні скандали щодо окремих посадових осіб.

Поділ кризових явищ на передбачувані та непередбачувані є основним для визначення характеру і змісту владної комунікативної реакції та формування моделей комунікативної взаємодії із суспільством вищих посадових осіб. Оскільки ряд криз у внутрішньодержавному процесі можна передбачити, то від політичної влади вимагається підготовка певного алгоритму комунікативної концепції з метою підтримки відносної стабільності в суспільстві.

Виходячи з поділу криз на передбачувані та непередбачувані, політичні комунікації за певних кризових умов можна поділити на реактивні та проактивні [14] і визначити, відповідно, дві базові стратегії дій: превентивне планування та планування згідно із ситуацією, що склалася на цей момент. Превентивним може бути планування запобіжних заходів, спрямованих на уникнення подібних криз, а також планування, спрямоване на антикризове керування передбачуваними кризами. Реалізація цієї стратегії можлива за умови наявності запасу часу та доступності низки ресурсів. Планування згідно із ситуацією здійснюється під час виникнення непередбачуваних криз. Можливості маневрування для владних органів у такій стратегії значно зростають. Загалом, вони реалізуються в умовах обмеженості володіння ресурсами: часом, капіталом, інформацією [2].

Якщо аналізувати передбачувані кризи, то, у цілому, можна виокремити кілька основних напрямів, за якими відбуваються сценарії використання основних інформаційно-комунікативних інструментів. По-перше, ідеться про профілактику криз, що можлива завдяки аналізу наявного досвіду та популяризації висновків з нього. По-друге, в умовах вже наявного розгортання кризових явищ, необхідно почати формування плану антикризової комунікації, реалізація якого починається з тестування всіх наявних каналів комунікації. По-третє, варто використувати потенціал систем масової інформації, пов'язаний із принципами

ефективного керування територіями. По-четверте, потрібно постійно моніторити та аналізувати перебіг кризи, її наслідки для окремих груп, позитивний досвід вирішення проблемних питань тощо [5]. Звертаючись до аналізу непередбачуваних криз, варто відзначити, що їх складність виявляється в новизні, що спричинює невизначеність позицій головних суб'єктів держави. Як правило, вищі посадові особи виявляються непередбачуваними до кризової ситуації, тому рішення не завжди приймаються ті, які є найбільш доцільними. Інша складність виникнення непередбачуваного кризового явища полягає у його динамічності. Криза – це подія, коли гостро відчувається дефіцит часу. Швидкому розвитку кризи може протистояти термінова відповідь команди комунікаторів [10, с. 491–492]. Враховуючи фактор непередбачуваності ситуації, комунікаційні дії представників органів державної влади за таких обставин мають бути спрямовані на реалізацію трьох основних завдань: нейтралізація (блокування) потоку негативної інформації на будь-якому етапі її виникнення та поширення, корегування негативної інформації та поширення альтернативної інформації. Доцільність саме таких завдань було продемонстровано українському суспільству в перші дні анексії Криму та початку збройного конфлікту на Донбасі.

Комунікативні технології, що використовуються керівництвом держави в умовах кризи, повинні мати наступальний та креативний характер. Якщо вища посадова особа від початку не займе панівну позицію, то потім дуже важко виправляти ситуацію і долати негативні тенденції. Важливо наголосити, коли кризи нарастають швидкими темпами, то обов'язковою умовою здійснення такого роду комунікації залишається оперативність [11, с. 204–205]. Якщо представники владних інституцій зволікають з інформуванням, то в такому разі особливої ваги під час розгортання кризи набувають чутки, що є невідтвердженими історіями, які активно переповідаються громадянами.

У період виникнення кризи комунікація із ЗМІ від головних спікерів держави має будуватися, на думку В. Мацежинського, на кількох важливих засадах: 1) погані новини потрібно повідомляти першими, не дозволяти, щоб інші джерела випередили у поданні тривожних фактів; 2) тон повідомлення інформації має бути абсолютно впевнений щодо фактів і тверджень, які оприлюднюються; 3) якщо відсутня достовірна інформація на певний момент, необхідно пояснити причини та встановити терміни і спосіб її надання; 4) важливо дотримуватися обіцянок; 5) нічого не говорити «приватно», «не на камеру» тощо [7, с. 135]. Тривалий час у політичній науці вважалося, що гостра політична

криза є причиною виправдання надання неповної або недостовірної інформації громадянам, адже такі дії можуть забезпечити уникнення дестабілізації в суспільстві. Проте, за рахунок великої кількості джерел інформації в Україні, що передається різними типами комунікативної взаємодії, складно блокувати правдиву інформацію про реальні події. Для владних інституцій є дуже негативним явищем використання брехні, оскільки внаслідок таких дій виникає критичне ставлення до спікера, що призводить до втрати політичної довіри до нього.

На думку А. Бойдстун, А. Харді та С. Велгрейв, у інформаційному просторі під час кризи виникає так званий медіа-шторм [15, с. 511]. У стабільні для країни періоди увага більшості ЗМІ розпорощена між питаннями з різних сфер життєдіяльності суспільства. А в період медіа-шторму підготовка новин та сюжетів ЗМІ орієнтована виключно на висвітлення одного конкретного (чи кількох) кризового явища, тому ця тематика може бути предметом публічних заяв та суспільних дискусій кожного дня, допоки криза не досягне своєї вирішальної стадії. Отже, ЗМІ виступають у такому контексті концентраторами уваги громадськості щодо конкретних політичних подій.

Враховуючи масштабне збільшення в Україні інтернет-користувачів за останні роки, акцент політичної комунікації зміщується в інтернет-середовище (інтернет-медіа, соціальні мережі, блоги, форуми тощо), яке виступає як особливе середовище інтеракції сукупності людей, тому дає змогу забезпечити постійний суспільно-політичний дискурс із зворотним зв'язком у реальному часі між владою і громадянами, відкриваючи можливість подолання ієрархічності та забюрократизованості владних структур, відчуженості влади та громадськості, а також можливість впливу на розгортання кризових явищ.

Відповідно, у період політичних криз значно посилюється роль впливів лідерів громадських думок, які можуть діяти автономно, через соціальні мережі та інші механізми інтернет-середовища. Такий стан речей сприяє непередбачуваному розвитку подій, оскільки часто важлива інформація у блогах публікується швидше навіть ніж в інтернет-версіях авторитетних оффлайнових ЗМІ. Специфіка комунікації в соціальних мережах відкриває простір для більш неформальних та відкритих відповідей, ініційованих подекуди учасниками самого кризового процесу, що надає їхнім меседжам авторитетного характеру порівняно з оглядачами. Нині під час кризи люди більше довіряють інформації із соціальних мереж, ніж традиційним ЗМІ, адже вважають їх більш правдивими та незаангажованими.

Збільшення за останній час порівняно навіть з попереднім десятиліттям частки використання інструментів інтернет-середовища та інших інноваційних медіа-технологій у процесах політичних комунікацій свідчить про активну зміну сфери політичних комунікацій у нашій державі, яка набуває більш відкритого та незалежного характеру.

Додатковим чинником, що ускладнює ефективність владної політичної комунікації в іміджевому для влади контексті, є розконсолідованість та неадекватна амбітність деяких політичних сил, що в інформаційному полі проявляється різнозначними оцінками. У підсумку виникає владний комунікативно-інформаційний вакуум, який має тенденцію до заповнення інформацією з альтернативних джерел та негативною громадською думкою [13, с. 53]. Такий статус-кво навколо реформаційних кроків та їх оцінок часто дезорієнтує ту частину суспільства, яка досить легко піддається впливу пропагандистських механізмів ведення політичної боротьби, стосовно основних цілей, завдань і можливих перспектив, які може досягти держава в стратегічних питаннях свого подальшого розвитку.

Загалом можна говорити про малозрозумілість для значної частини українського суспільства державної політики щодо окремих питань подальшого стратегічного розвитку держави, що є результатом недостатньої та незрозумілої для громадян інформації з боку влади щодо її основних рішень. За таких умов серед громадян актуалізується потреба у роз'ясненні позицій влади з важливих питань першими особами держави, які мають для цього достатньо ресурсів. Натомість, обмеження відкритої комунікативної діяльності центральних владних суб'єктів породжує зниження й без цього невисокого порогу довіри суспільства до влади.

Визначення сенсу проблемних ситуацій та конкретних кроків щодо їх вирішення саме першими особами держави має вирішальне значення для подальшого післякризового відновлення в країні. Окрім того, саме прямі комунікації індивідуалізують такі звернення та засвідчують для суспільства зацікавленість владців, що позитивно впливає на ефективність реакції з боку аудиторії.

Однією з проблем прямих комунікацій головних політичних акторів в Україні є виголошення обіцянок, які не мають жодних реальних основ для реалізації, що у подальшому завдає великих репутаційних втрат і перетворюється на простий популізм [16].

Незважаючи на посилений суспільний запит, наразі в Україні центральні владні суб'єкти у недостатній мірі застосовують формат прямих комуні-

кацій, замінюючи їх більше тезовими прес-конференціями та коментарями в соцмережах. Відсутність діалогу та непередбачуваних запитань від аудиторії, використання заздалегідь підготовлених виступів (замість формату запитання-відповідь) є показовими в комунікаціях українських політиків [1]. Безпосереднє здійснення прямих комунікацій в українській політиці не має системного характеру і застосовується передусім як виборча технологія на нижчих владних рівнях. Натомість, застосування прямих комунікацій між представниками центральної влади та громадянського суспільства дало б змогу зменшити психологічний розрив між владою та суспільством, сприяти політичному інтегруванню громадськості, подолати «фільтри», що штучно створені опонентами чи медіа.

Одним із механізмів прямої комунікації у політичній сфері можна розглядати практику функціонування особистих мережеских сторінок політичних лідерів у таких інтернет-спільнотах як ФБ, Твіттер тощо. Аналіз такого роду активностей політичних діячів України дає змогу зробити висновок про однобічність такої комунікації, що перетворює цей процес на просте інформування та висвітлення офіційної позиції влади щодо конкретних подій. Виняток може становити діючий міністр внутрішніх справ А. Аваков та деякі інші політики. Залучення до процесу комунікації в рамках соціальних мереж представників громадськості (коментарі до постів та реакція на них, особисті повідомлення та відповіді на них) характерне хіба що для представників тих політичних сил, які позиціонують себе опозиційно до чинної влади.

Одним з дієвих механізмів у політичній комунікації можна назвати використання лідерського потенціалу, що дасть змогу не лише підвищувати ефективність такого роду процесів, а й збільшить рівень легітимності владних інституцій. Як приклад можна навести зустріч лідера країни з інтернет-блогерами, на якій розглядалися та дискутувалися у двосторонньому форматі нагальні для країни питання. Проте в цьому разі неоднозначні реакції викликають прізвища блогерів, запрошених на зустріч – переважно ті, які ведуть свої блоги в пропрезидентських спільнотах та всіяко підтримують поточну політику влади. Відсутність представників інтернет-спільноти з критичною щодо влади позицією на такого роду зустрічах знижує рівень довіри з боку суспільства як до них, так і до влади.

З огляду на наявний суспільний запит та невідповідну практику прямих політичних комунікацій в Україні доцільним було б запровадження регулярних виступів основних політичних акторів у форматі активного діалогу, адже активізація таких практик лише в передвиборний період

негативно позначається на сприйнятті інформації аудиторією та на безпосередньому іміджі політиків. Прямі комунікації влади з громадськістю необхідно застосовувати щодо значущих для країни подій та цінностей, резонансних рішень та ініціатив влади.

Отже, політична комунікація у площині «влада – суспільство» є дуже важливим чинником для прогресивного розвитку держави. Особливо важлива вона в період внутрішньодержавних криз і значно відрізняється від тієї, що відбувається за стабільного функціонування політичної системи в країні. У цей час провідну роль відіграють вищі посадові особи, які виступають як спікери, дії яких мають бути спрямовані на подолання панічних настроїв у суспільстві та підтримання стабільності.

Таким чином, наявність комунікаційної стратегії у вищого керівництва України в період внутрішньодержавних криз є запорукою суспільної підтримки у вирішенні складних питань політичного розвитку, подолання ризиків стабільності функціонування політичної системи, відвернення загроз національній безпеці країни тощо.

Список використаних джерел

1. Арьев назвал телеобращения Яценюка предвыборной агитацией [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ukranews.com/news/338260-arev-nazval-teleobrashhenyuua-yacenyuka-predvybornoy-agytacyeu>. – Загл. с экрана.

2. *Барежев К.* Кризисные коммуникации: суть, назначение, технологии [Электронный ресурс] / К. Барежев. – Режим доступа: <http://gospr.ru/index.php/arhiv/49-arhiv2013/gospr-4-2013/288-krizisnye-kommunikatsii-v-organakh-vlasti-sut-naznachenie-tekhnologii>. – Загл. с экрана.

3. *Ганжуров Ю.* Парламентсько-урядова комунікація як модель політичного дискурсу / Ю. Ганжуров // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – 2017/3 (89). – С. 239–252.

4. *Гранчак Т.* Бібліотека і політична комунікація : монографія / Т. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2012. – 481 с.

5. *Ковалевський В.* Політична комунікація як інструмент подолання кризових явищ [Електронний ресурс] / В. Ковалевський. – Режим доступу: <http://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/3218>. – Назва з екрана.

6. *Кочубей Л.* Особливості політичних комунікацій в умовах розвитку технологій інформаційного суспільства [Електронний ресурс] /

Л. Кочубей // Віче. – 2009. – № 19. – Режим доступу: <http://veche.kiev.ua/journal/1670/>. – Назва з екрана.

7. *Мацежинський В.* Public relations в перехідний період / В. Мацежинський / пер. з пол. С. Винниченко. – Львів : Літературна агенція «Піраміда», 2006. – 276 с.

8. *Недбай В.* Сучасні політичні комунікації: медійно-технологічний аспект : монографія / В. Недбай. – Одеса : Фенікс, 2009. – 328 с.

9. *Почепцов Г. Г.* Коммуникативные технологии двадцатого века / Г. Почепцов. – Киев : Ваклер, 2001. – 352 с.

10. *Почепцов Г. Г.* Теория коммуникации / Г. Почепцов. – Киев : Ваклер, 2001. – 656 с.

11. *Соловьев А. И.* Политические коммуникации : учеб. пособие для студентов вузов / под ред. А. И. Соловьева. – Москва : Аспект-Пресс, 2004. – 332 с.

12. *Шварценберг Р.-Ж.* Политическая социология : в 3 ч. / Р.-Ж. Шварценберг. – Москва : Рос. акад. управления, 1992. – Ч. 1. – 180 с.

13. *Яблонський В.* Комунікація органів державної влади України: виклики та завдання / В. Яблонський // Запровадження комунікації органів державної влади : зб. матеріалів наук.-практ. конф. / упоряд. А. В. Баровська. – Київ : Фенікс, 2016. – С. 52–57.

14. *Яковлева Н.* Особливості політичної комунікації в умовах українських внутрішньодержавних криз [Електронний ресурс] / Н. Яковлева. – Режим доступу: <http://upgroup.org.ua/osoblivosti-politichnoyi-komunikatsiyi-v-umovah-ukrayinskih-vnutrishnoderzhavnih-kriz/>. – Назва з екрана.

15. *Boydston A. E., Hardy A., Walgrave S.* Two Faces of Media Attention: Media Storm Versus Non-Storm Coverage / A. Boydston, A. Hardy, S. Walgrave // Political Communication. – 2014. – Vol. 31. – No. 4. – pp. 509–531.

16. Crisis leadership. Guiding the organization through uncertainty and chaos [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/risk/us-aers-crisis-leadership.pdf>. – Title from the screen.

17. The Politics of Crisis Management. Public Leadership under Pressure [Electronic resource]. – Mode of access: https://zodml.org/sites/default/files/The_Politics_of_Crisis_Management_Public_Leadership_Under_Pressure.pdf. – 196 p. – Title from the screen.

References

1. Arev nazval teleobrashcheniya Yatseniuka predvybornoi ahytatsyei [Aryev called Yatsenyuk's television appeals election campaigning]. Retrieved from

<http://ukranews.com/news/338260-arev-nazval-teleobrashhenyya-yacenyuka-agytacyey> [in Russian].

2. Barezhev, K. Krizisnyie kommunikatsii: sut, naznachenie, tekhnologii [Crisis communications: essence, purpose, technologies]. Retrieved from: <http://gospr.ru/index.php/arhiv/49-arhiv2013/gospr-4-2013/288-krizisnye-kommunikatsii-v-organakh-vlasti-sut-naznachenie-tekhnologii> [in Russian].

3. Hanzhurov, Yu. (2017). Parlamentsko-uriadova komunikatsiia yak model politychnoho dyskursu [Parliamentary-governmental communication as a model of political discourse]. Scientific notes of the Institute of Political and Ethnonational Studies to them. IF Kuras, no. 89 [in Ukrainian].

4. Granchak, T. (2012) Biblioteka I politychna komunikatsiya [Library and political communication]. Kyiv [in Ukrainian].

5. Kovalevskiy, V. (2015). Politychna komunikatsiia yak instrument podolannya kryzovykh yavlyshch [Political communication as an instrument for overcoming crisis phenomena]. Retrieved from <http://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/3218> [in Ukrainian].

6. Kochubei, L. (2009). Osoblyvosti politychnykh komunikatsii v umovakh rozvytku tekhnologii informatsiinoho suspilstva [Features of political communications in the development of information society technologies]. Retrieved from: <http://veche.kiev.ua/journal/1670/> [in Ukrainian].

7. Matsiezhynskiy, V. (2006). Public relations v perekhidnyi period [Public relations in the transition period]. S. Vynnychenko (Trans). Lviv [in Ukrainian].

8. Nedbai, V. (2009). Suchasni politychni komunikatsii: mediino-tekhnolohichniy aspekt [Modern political communications: the media-technological aspect]. Odesa [in Ukrainian].

9. Pocheptsov, H. (2001). Kommunikativnye tekhnologii dvadtsatoho veka [Communicative technologies of the twentieth century]. Kiev [in Russian].

10. Pocheptsov, H. (2001). Teoriia komunikatsii [The theory of communication]. Kiev [in Russian].

11. Solovev, A. (2004). Politicheskie komunikatsii [Political communications]. Moscow [in Russian].

12. Shvartsenberg, R.-Zh. (1992). Politicheskaiia sotsiologiya [Political Sociology]. Moscow [in Russian].

13. Yablonskyi, V. (2016). Komunikatsiia orhaniv derzhavnoi vldy Ukrainy: vyklyky ta zavdannia [Communication of the state authorities of Ukraine: challenges and tasks]. Implementation of communication between public authorities. Kyiv [in Ukrainian].

14. Yakovlieva, N. (2016). Osoblyvosti politychnoi komunikatsii v umovakh ukrainskykh vnutrishnoderzhavnykh kryz [Features of political

communication in the conditions of Ukrainian internal crises]. Retrieved from <http://upgroup.org.ua/osoblivosti-politichnoyi-komunikatsiyi-v-umovah-ukrayinskih-vnutrishnoderzhavnih-kriz/> [in Ukrainian].

15. Boydston, A. E., Hardy, A., Walgrave, S. (2014). Two Faces of Media Attention: Media Storm Versus Non-Storm Coverage Political Communication no. 4, pp. 509–531 [in English].

16. Crisis leadership. Guiding the organization through uncertainty and chaos. Retrieved from <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/risk/us-aers-crisis-leadership.pdf>. [in English].

17. The Politics of Crisis Management. Public Leadership under Pressure. Retrieved from https://zodml.org/sites/default/files/The_Politics_of_Crisis_Management_Public_Leadership_Under_Pressure.pdf. [in English].

Стаття надійшла до редакції 10.07.2018.

Tetyana Cherpak,

Cand. Sci. (Political), Junior Research Associate,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine,

Ukraine, Kyiv

Features of Political Communication in Modern Ukraine in the Conditions of Development of Information Society

The practice of power and political communications in modern Ukraine is analyzed. The feature of this practice is inadequate use by the authorities of communicative opportunities available in relations with civil society. Thus, problematic aspects in this sphere have been identified, and it requires careful examination to achieve optimal results of interaction between the state and society, especially in the context of crisis situations in the country (similar to the one which Ukraine currently experiences).

Keywords: political communication, public, power, crisis, information technologies.